ภาคผนวก ก.

กระบวนการและพิธีการในการส่งออก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการและพิธีการในการส่งออก

ในกระบวนการส่งออกนั้นสามารถแยกกระบวนการที่ต้องทำออกได้เป็น 3 กระบวนการ เพื่อให้ขั้นตอนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ คือ

1. กระบวนการทางตัวสินค้า
2. พิธีการทางศุลกากร
3. พิธีการทางเอกสารธนาคาร

1. <u>กระบวนการทางตัวสินค้า</u>

เริ่มโดยหลังจากได้มีการเสนอขายสินค้าไปยังลูกค้าที่สนใจ และได้มีการเจรจาต่อรองจนเป็นที่พอใจ จากนั้นเมื่อได้มีการตกลงทำสัญญาซื้อขายกันโดยกำหนดเงื่อนไขต่างๆ เช่น ราคา จำนวนสินค้า การส่งมอบ และเงื่อนไขการชำระเงิน ซึ่งโดยมากในปัจจุบันนิยมใช้ เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit:L/C) จากนั้นผู้ซื้อก็จะเปิดแอลซี ผ่านธนาคารมาให้ผู้ขายซึ่งจะถูกเรียกว่าผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้รับประโยชน์รับแอลซีแล้ว ก็จะเริ่มการผลิตตามคำสั่งซื้อโดยนำวัตถุดิบทั้งที่นำเข้าจากต่างประเทศและในประเทศเข้ามาใช้ สำหรับกรณีวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศอาจทำเรื่องขอคืนอากรนำเข้าได้ตามมาตรา 19 ทวิ

เมื่อการผลิตเสร็จสิ้นสมบูรณ์ สินค้าที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจะถูกบรรจุลงกล่องเล็กๆ (Inner Box) ในกรณีที่เป็นช่อดอกไม้ประดิษฐ์ โดยกล่องหนึ่งจะบรรจุประมาณ 10-20 ช่อแล้วจึงนำกล่องเล็กนี้บรรจุลงในกล่องใหญ่อีกทีหนึ่ง กล่องที่บรรจุเรียบร้อยแล้ว จะถูกนำไปบรรจุเข้ายังตู้บรรจุสินค้า (Container) ในกรณีที่ทำการขนส่งสินค้าโดยทางเรือ ซึ่งการบรรจุสินค้าเข้าตู้จะทำได้ทั้งที่ท่าเรือโดยใช้รถบรรทุกสินค้าไปยังท่าเรือนั้น หรือจะใช้วิธีลากตู้มาบรรจุยังโรงงานก็ได้ เมื่อบรรจุครบจำนวนแล้วเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร และผู้ตรวจนับสินค้าจากทั้งบริษัทเรือและผู้ส่งสินค้าจะทำการปิดตู้และประทับตราเลขหมายตู้ เป็นอันว่าเสร็จสิ้นขั้นตอนสำหรับสินค้าในการส่งออกไปยังต่างประเทศ ในการนำตู้บรรจุสินค้าไปยังโรงงานผู้ผลิตนั้นจะต้องยื่นคำร้องต่อกรมศุลกากร เพื่อขอเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจรับสินค้ายังสถานที่บรรจุสินค้านั้นโดยต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษ การจองตู้หรือระวางเรือเพื่อบรรทุกสินค้านั้น ในปัจจุบันควรมีการจองล่วงหน้าสัก 2 - 3 อาทิตย์เพื่อให้มีที่เพียงพอ เพราะในปัจจุบันจำนวนสินค้าส่งออกมีมาก ทำให้เกิดการขาดตู้ขึ้นบ่อยๆ

2. พิธีทางการศุลกากร

เมื่อสินค้าที่จะส่งออกได้ทำการผลิต และจัดเตรียมพร้อมสำหรับการส่งออก ผู้ส่งสินค้าก็จะเริ่มดำเนินพิธีการทางศุลกากร โดยจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ที่จะยื่นต่อกรมศุลกากร ซึ่งได้แก่

ก. ใบขนสินค้าขาออก

ข. บัญชีราคาสินค้า (Invoice)

ค. ใบสุทธิควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (E.C.61) ที่ผ่านการรับรองจากธนาคาร ยกเว้นกรณีสินค้าที่ราคาน้อยกว่า 20,000.- บาท ที่อาจใช้ใบสุทธิ (E.C.61) ได้ ซึ่งไม่ต้องผ่านการรับรองจากธนาคาร

ง. ใบอนุญาต หรือ หนังสือรับรอง (ถ้ามี)

จ. คำร้องต่างๆ (ถ้ามี)

ขั้นตอนพิธีการทางศุลกากร เพื่อผ่านใบขนสินค้า

เมื่อเอกสารที่ต้องการมีครบและได้ผ่านการกรอกเรียบร้อยแล้ว ผู้ส่งสินค้าจะนำใบขนสินค้า และเอกสารต่างๆ ไปยื่นที่ฝ่ายพิธีการส่งออก กองพิธีการศุลกากร เพื่อให้ตรวจสอบตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

กก/ ตรวจสอบเบื้องต้น โดยตรวจความสมบูรณ์ถูกต้องของรายการที่กรอกในเอกสารต่างๆ แล้วประทับตราให้หมายเลขในใบขนสินค้า พร้อมกับตรวจสอบบัตรลายเซ็นด้วย

ขข/ ตรวจสอบพิกัด และราคา ตามชนิดและประเภทของสินค้า

คค/ ตรวจสอบการคำนวณ ของราคาและภาษีอากรในใบบัญชีราคาสินค้า และในใบขนสินค้า

งง/ สั่งการตรวจ เมื่อรายละเอียดในเอกสารถูกต้องแล้วเจ้าหน้าที่จะสั่งให้มีการตรวจสินค้าว่าตรวจที่ไหนอย่างไร ปกติจะทำกันในท่าศุลกากร และจะมีการนำสินค้าตัวอย่างให้กองวิเคราะห์สินค้าตรวจสอบ เพื่อดำเนินการขอคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ

จจ/ การชำระภาษีอากร ในกรณีเป็นสินค้าที่ต้องชำระอากร แต่สำหรับดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์นั้นไม่ต้องมีการชำระอากรขาออก

ฉฉ/ ประทับตราสมบูรณ์ หลังการตรวจสอบใบขน และเอกสารต่างๆ อีกครั้งว่าเรียบร้อย เจ้าหน้าที่จะประทับตราสมบูรณ์ให้ เป็นอันเสร็จขั้นตอนผู้ส่งสินค้าจะนำใบขนนี้ไปยื่นต่อฝ่ายประมวลหลักฐาน และกองตรวจสินค้าออก เพื่อจัดนายตรวจและสารวัตรทำการตรวจของยังท่าเรือ หรือยังโรงงานในกรณีที่ลากตู้บรรจุสินค้าไปบรรจุ ณ โรงงานผู้ส่งสินค้า เมื่อตรวจเสร็จเจ้าหน้าที่ก็จะทำการปิดตู้และประทับตราเลขหมายเป็นอันเสร็จพิธีการทางศุลกากร

3. กระบวนการพิธีการทางเอกสารธนาคาร

การดำเนินการทางด้านธนาคารนี้จะเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ผู้ซื้อ ได้ทำการเปิดเครดิตมาเมื่อตกลงทำสัญญา ซึ่งปกติแล้วในกรณีดอกไม้ประดิษฐ์นี้ผู้ส่งสินค้าออกนิยมจะรับการชำระเงินชนิด "เครดิตที่มีเอกสารประกอบ หรือ เลตเตอร์ออฟเครดิต" เมื่อผู้ส่งสินค้ารับเครดิตแล้วก็จะเริ่มทำการผลิตสินค้า เมื่อทำการผลิตเสร็จและบรรจุเรียบร้อยในตู้บรรจุสินค้า ทางบริษัทเรือก็จะออกใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading หรือ B/L) หรือในกรณีส่งสินค้าทางอากาศ ทางบริษัทสายการบินจะออกใบรับขนสินค้าทางอากาศ (Airway Bill) เมื่อได้รับเอกสารนี้แล้วก็นำไปรวมกับเอกสารอื่นๆ ที่จำเป็นตามที่ระบุใน แอลซี เพื่อนำเอกสารทั้งหมดที่สมบูรณ์ไปขายให้กับธนาคาร เอกสารที่ระบุในแอลซีว่าต้องใช้ประกอบในการขายให้ธนาคารโดยมากจะประกอบด้วย

ก. ตั๋วแลกเงิน (Bill of Exchange)

ข. ใบกำกับราคาสินค้า (Invoice)

ค. ใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading)

ง. กรมธรรม์ประกันภัย (Insurance Policy) ในกรณีที่เทอมราคาในการขายเป็นแบบ C.I.F.

จ. ใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin)

ฉ. ใบแสดงรายการบรรจุหีบห่อ (Packing List)

ช. หนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า สำหรับสินค้าที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้า (Form A) ซึ่งดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ก็เป็นสินค้าที่จัดอยู่ในหมู่ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ด้วย

เมื่อเอกสารครบก็จะนำไปขายกับธนาคาร และทางธนาคารจะทำการจ่ายเงินเมื่อได้รับเอกสารครบตามเงื่อนไข การจ่ายจะกระทำในทันทีถ้าเงื่อนไขในเครดิตเป็นแบบ At Sight เมื่อเงินถูกโอนเข้าบัญชีผู้ส่งสินค้าออกก็เป็นอันว่าเสร็จสิ้นกระบวนการส่งออกดอกไม้ประดิษฐ์ออกไปยังต่างประเทศ

ภาคผนวก ข.

แพคกิ้งเครดิต (Packing credit)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แพคกิ้งเครดิต (Packing Credit)

เป็นสินเชื่อระยะสั้นเพื่อการส่งออกที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืม ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปให้ผู้ส่งออกกู้ยืมอีกต่อหนึ่ง เพื่อซื้อสินค้าสำเร็จรูปหรือซื้อวัตถุดิบ ผลิตและส่งออกเพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ โดยสินค้าที่เกี่ยวข้องอาจเป็นได้ทั้งสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอื่น ๆ

การกู้ยืมดังกล่าวนี้อยู่ภายใต้ระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก พ.ศ. 2531

ขั้นตอนการขอแพคกิ้งเครดิต

ผู้ส่งออกจะต้องได้รับอนุมัติวงเงินสินเชื่อประเภทนี้จากธนาคารพาณิชย์ก่อน จากนั้นจึงดำเนินการส่งคำขออนุมัติให้ตนเองเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผ่านธนาคารพาณิชย์นั้น และเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควรที่จะให้ความอนุเคราะห์แล้วจึงจะสามารถนำตั๋วสัญญาใช้เงินของตนไปขายให้กับธนาคารพาณิชย์ได้

เอกสารประกอบตั๋วสัญญาใช้เงิน

อาจจะเป็นเอกสารอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

1. เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ที่เปิดมาจากต่างประเทศ
2. สัญญาซื้อขาย หรือคำสั่งซื้อที่ได้รับจากผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ
3. ใบรับรองของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้า หรือใบรับจำนำสินค้าของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งแสดงว่ามีสินค้าที่พร้อมจะส่งออกเก็บรักษาไว้ในคลังสินค้า หรือสถานที่เก็บรักษาที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความเชื่อถือ
4. ตั๋วแลกเงินที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน (Usance Export Bills) เป็นตั๋วแลกเงินเครดิตที่ผู้ส่งออกให้กับผู้ซื้อในต่างประเทศ หลังจากที่มีการส่งสินค้าออกแล้ว

วงเงินของตั๋วสัญญาใช้เงิน

ไม่จำกัดแต่ต้องไม่เกินร้อยละ 100 ของมูลค่าเอกสารประกอบตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งในจำนวนนี้ธนาคารพาณิชย์จะสามารถนำไปขอกู้ยืมต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร้อยละ 50 และอีกร้อยละ 50 ธนาคารพาณิชย์จะต้องให้กู้จากแหล่งเงินกู้ยืมของตนเอง

ระยะเวลาของตั๋วสัญญาใช้เงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินต้องถึงกำหนดไม่เกินวันที่ผู้ออกตั๋วหรือส่งออก จะได้ชำระค่าสินค้าแต่ต้องไม่เกิน 180 วันนับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และไม่เกิน

- วันสุดท้ายของการนำเอกสารไปขายที่ธนาคารตามที่ระบุไว้ใน เลตเตอร์ออฟเครดิต (Expiry date of letter of credit)
- 10 วัน นับแต่วันสุดท้ายที่ต้องส่งสินค้าออกตามสัญญาซื้อขาย หรือคำสั่งซื้อ
- กำหนดเวลาตามใบรับของคลังสินค้า และใบประทวนสินค้า หรือใบรับจำนำสินค้าของธนาคารพาณิชย์
- 10 วัน นับแต่วันถึงกำหนดใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน

ในกรณีที่มีการออกตั๋วสัญญาใช้เงินหลายฉบับตามเอกสารอันเกี่ยวเนื่องกับสินค้าจำนวนเดียวกัน ระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทย จะรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินเหล่านี้รวมกันจะไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อตั๋วสัญญาฉบับแรก

อัตราดอกเบี้ย

ธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากผู้ส่งออกได้ไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี โดยในส่วนของร้อยละ 50 ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถไปขอกู้ยืมต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี สำหรับผู้ส่งออกทั่วๆ ไปและคิดร้อยละ 4 ต่อปี สำหรับผู้ส่งออกรายย่อย ผู้ส่งออกที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งถูกนำไปขายให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยในแต่ละขณะไม่เกินจำนวน 5,000,000 บาท

การชำระคืน

เมื่อผู้ส่งออกไม่นำเงินจากแพคกิ้งเครดิต ไปซื้อสินค้าสำเร็จรูปหรือวัตถุดิบมาผลิตสินค้าและส่งออกแล้ว ต้องชำระเงินคืนแก่ ธนาคารพาณิชย์ ตามจำนวนและมูลค่าสินค้าที่ส่งออกนั้น แต่อย่างช้าที่สุดจะต้องไม่เกินวันครบกำหนดตามตั๋วสัญญาใช้เงิน

ภาระหน้าที่ของผู้ส่งออก

ผู้ส่งออกมีหน้าที่จะต้องนำเงินที่ได้จากแพคกิ้งเครดิตไปซื้อสินค้า ทำการส่งออกและจัดให้มีการนำเข้าซึ่งเงินตราต่างประเทศไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงิน และภายในวันครบกำหนดตามตั๋วสัญญาใช้เงิน

ถ้าคาดว่าไม่สามารถส่งออก และชำระเงินคืนได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแคกิ้ง เครดิต ผู้ส่งออกจะต้องส่งรายงานการจัดซื้อ ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 60 วัน มิฉะนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะตัดบัญชีธนาคารพาณิชย์เพื่อชำระเงินต้น และดอกเบี้ยปรับร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อครบ 60 วัน และเบี้ยปรับร้อยละ 5 นี้ จะขอคืนมิได้ สินค้าที่ระบุไว้ตามรายงานการจัดซื้อ จะต้องมีอยู่ครบถ้วนและจะย้ายไปเก็บรักษาไว้ ณ คลังสินค้า หรือสถานที่เก็บสินค้าอื่นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

ในกรณีที่ตั๋วสัญญาใช้เงินครบกำหนดชำระเงินแล้วผู้ส่งออกยังไม่สามารถส่งสินค้าออกได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะตัดบัญชีธนาคารพาณิชย์เพื่อชำระเงินต้น ดอกเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่เกี่ยวข้อง ถ้าผู้ส่งออกสามารถส่งสินค้าออกและนำเข้าซึ่งเงินตราต่างประเทศได้ภายใน 60 วัน หลังจากวันที่ตั๋วสัญญาใช้เงินครบกำหนดชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคืนเบี้ยปรับดังกล่าวให้ตามปริมาณ และมูลค่าสินค้าที่ส่งออกนั้น

หมายเหตุ ในกรณีที่เป็นการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม โดยผู้ผลิตมิได้เป็นผู้ส่งออกโดยตรง แต่ได้รับคำสั่งซื้อ (Order) หรือ สัญญาซื้อขาย (Contract) หรือ Domestic Letter of Credit) อันเกี่ยวเนื่องมาจากการส่งออกจากผู้ส่งออกอีกต่อหนึ่ง ผู้ผลิตสินค้าดังกล่าวก็สามารถขอความอนุเคราะห์ จากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ เช่นกัน ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งผู้ส่งออกมิได้เป็นผู้ผลิต พ.ศ. 2531 ซึ่งมีข้อปฏิบัติสำหรับผู้ผลิตใกล้เคียงกับระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก พ.ศ. 2531 นี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านต้องการตอบเพียงข้อเดียว

1. กิจการของท่านเป็นกิจการประเภทใด

   [ ] บริษัทจำกัด [ ] ห้างหุ้นส่วนจำกัด

   [ ] ห้างหุ้นส่วนสามัญ [ ] กิจการเจ้าของคนเดียว

   [ ] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

2. บทบาทของกิจการของท่านในอุตสาหกรรมส่งออกดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์คือ

   [ ] ผู้ผลิตอย่างเดียว [ ] ผู้ส่งออกอย่างเดียว

   [ ] ผู้ผลิตและผู้ส่งออก [ ] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

3. ประสบการณ์ในการส่งออกดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ของกิจการของท่านเป็นเวลา

   [ ] 0 - 3 ปี [ ] 4 - 6 ปี

   [ ] 7 - 9 ปี [ ] 10 - 13 ปี

   [ ] มากกว่า 13 ปี ระบุ ..... ปี

4. กิจการของท่านได้รับหรือเคยได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือไม่

   [ ] ได้รับ ตั้งแต่ พ.ศ. .....

   [ ] ไม่ได้รับ ตั้งแต่ พ.ศ. .....(โปรดระบุเหตุผล) .....

   .....

5. ลักษณะของกิจการของท่านให้การผลิตดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์คือ

   [ ] อุตสาหกรรมในครอบครัว [ ] อุตสาหกรรมโรงงาน

   [ ] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

6. กิจการของท่านมีคนงานที่ทำหน้าที่ในฝ่ายผลิตทั้งหมดกี่คน (โปรดระบุ) .....คน

7. คนงานหรือบุคลากรในฝ่ายผลิต เป็นช่างฝีมือ ..... คน

   ไม่ใช่ช่างฝีมือ ..... คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ในปัจจุบันกิจการของท่านมีช่างฝีมือเพียงพอสำหรับการผลิตหรือไม่

[ ] เพียงพอ [ ] ไม่เพียงพอ

9. ในกรณีที่มีช่างฝีมือไม่เพียงพอในกิจการ ท่านมีการแก้ปัญหาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] เพิ่มการผลิตล่วงเวลา [ ] ว่าจ้างกิจการอื่นช่วยทำการผลิต

[ ] จ้างคนงานเพิ่ม [ ] อื่น ๆ ระบุ .....

10. ช่างฝีมือในกิจการของท่านมีการลาออกหรือเข้าใหม่บ่อยหรือไม่

[ ] ไม่บ่อย

[ ] บ่อย สาเหตุเพราะ [ ] ค่าแรงต่ำ

[ ] ต้องการเปลี่ยนงานเพราะเบื่อ

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

11. ปัญหาการขาดแคลนช่างฝีมือเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับกิจการของท่านหรือไม่

[ ] ไม่เป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะ .....

[ ] เป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะ .....

12. ปัญหาอื่นๆ นอกจากที่ถามมาทางด้านช่างฝีมือสำหรับกิจการของท่านมีอีกหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

.....

13. ผลิตภัณฑ์ที่กิจการของท่านผลิตคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] ดอกไม้พลาสติก [ ] ดอกไม้ผ้าโพลีเอสเตอร์

[ ] ดอกไม้ผ้าทำด้วยมือ [ ] ต้นไม้ประดิษฐ์

[ ] ผลไม้ประดิษฐ์ [ ] อื่น ๆ ระบุ .....

14. วัตถุดิบที่กิจการของท่านใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ต้องสั่งมาจากต่างประเทศหรือไม่

[ ] ไม่ต้องสั่ง [ ] ต้องสั่ง

15. ในกรณีที่ต้องสั่งวัตถุดิบจากต่างประเทศ สิ่งที่สั่งมาจากต่างประเทศได้แก่

[] เม็ดพลาสติก จากประเทศ .....

[] ผ้าใยสังเคราะห์ จากประเทศ .....

[] ฟลอร่าเทป จากประเทศ .....

[] อื่น ๆ คือ ..... จากประเทศ .....

16. วัตถุดิบจากต่างประเทศเมื่อคิดเป็นร้อยละของต้นทุนทั้งหมดแล้วจะมีมูลค่าประมาณร้อยละ

[] 1 - 10 [] 11 - 20 [] 21 - 30

[] 31 - 40 [] 41 - 50 [] 51 - 60

[] 61 - 70 [] 71 - 80 [] 81 - 90

[] 91 - 100

17. ท่านคิดว่าสามารถใช้วัตถุดิบจากในประเทศทดแทนได้หรือไม่

[] ได้ ท่านเคยลองใช้หรือไม่ [] ไม่เคย

[] เคย ได้แก่ .....

.....

18. ท่านคิดว่าฤดูกาลในประเทศของลูกค้าที่สั่งซื้อมีผลต่อแบบของดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ที่สั่งซื้อหรือไม่

[] ไม่มี

[] มี (โปรดอธิบาย) .....

19. ดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ที่ส่งออกในแต่ละปีที่ผ่านมาสำหรับลูกค้ารายเดียวกันมักสั่งซื้อแบบซ้ำกันหรือไม่

[] มักจะเป็นแบบซ้ำ ๆ กัน [] มักไม่ซ้ำกันแต่จะเปลี่ยนแบบไปเรื่อย ๆ

20. ขณะนี้กิจการของท่านทำการผลิตคิดเป็นร้อยละ ..... ของกำลังการผลิตทั้งหมด

[] 11 - 20 [] 21 - 30 [] 31 - 40

[] 41 - 50 [] 51 - 60 [] 61 - 70

[] 71 - 80 [] 81 - 90 [] 91 - 100

21. คำสั่งซื้อ/ผลิตที่กิจการของท่านได้รับส่วนใหญ่ได้มาจาก

[] การติดต่อเสนอขายจากกิจการของท่านเองโดยตรง

[ ] ลูกค้าเก่าติดต่อมา

[ ] ลูกค้าใหม่ติดต่อโดยได้รายชื่อของกิจการของท่านจากหน่วยงานอื่น

[ ] ลูกค้าได้รายชื่อของกิจการท่านจากการที่ท่านไปร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ

[ ] บริษัทคนกลางส่งออก มาติดต่อให้ทำการผลิตให้

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

22. ท่านติดต่อกับลูกค้าต่างประเทศของท่านโดยวิธีใดเป็นส่วนใหญ่

[ ] จดหมาย [ ] โทรเลข

[ ] โทรศัพท์ทางไกล [ ] เทเล็กซ์

[ ] เดินทางไปด้วยตนเอง [ ] โดยผ่านคนกลาง

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

23. คำสั่งผลิต/ซื้อที่กิจการของท่านได้รับมีอย่างสม่ำเสมอทั้งปีหรือไม่

[ ] สม่ำเสมอ [ ] ไม่สม่ำเสมอ บางช่วงมีมาก บางช่วงมีน้อย

24. ประเทศลูกค้าของกิจการของท่าน 3 ประเทศเรียงตามลำดับที่ส่งออกของท่านจากมากไปน้อย

ก. .....

ข. .....

ค. .....

25. ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของท่านเรียงตามความสำคัญ

ก. .....โดยท่านเสียเปรียบในด้าน [ ] คุณภาพ [ ] การส่งมอบ
[ ] ราคา [ ] อื่นๆ .....

ข. .....โดยท่านเสียเปรียบในด้าน [ ] คุณภาพ [ ] การส่งมอบ
[ ] ราคา [ ] อื่นๆ .....

ค. .....โดยท่านเสียเปรียบในด้าน [ ] คุณภาพ [ ] การส่งมอบ
[ ] ราคา [ ] อื่นๆ .....

ง. .....โดยท่านเสียเปรียบในด้าน [ ] คุณภาพ [ ] การส่งมอบ
[ ] ราคา [ ] อื่นๆ .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

26. ท่านคิดว่ากิจการของท่านเน้นอะไรเป็นจุดขายที่สำคัญที่สุด

[ ] ความประณีตในการประดิษฐ์ [ ] วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

[ ] ราคาถูกกว่าคู่แข่งขัน [ ] การส่งมอบที่ตรงเวลา

[ ] การติดตามลูกค้าหลังการขาย [ ] การมีแบบของดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์มากกว่าให้เลือก

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

27. ผลิตภัณฑ์ของกิจการของท่านมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านการออกแบบหรือไม่

[ ] มี [ ] ไม่มี

28. ในกรณีที่มีการพัฒนาการออกแบบท่านมีการเพิ่มเติมแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ปีละกี่ครั้งโดยเฉลี่ย

[ ] ปีละครั้ง [ ] ปีละ 2 - 3 ครั้ง

[ ] มากกว่าปีละ 3 ครั้ง

29. ท่านได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับแบบของดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ที่จะส่งออกมาจาก

[ ] ลูกค้าต่างประเทศ [ ] หน่วยราชการต่าง ๆ

[ ] ฝ่ายการตลาดของกิจการออกแบบ [ ] หน่วยงานเอกชนอื่น

[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

30. ท่านได้รับข้อมูลทางการตลาดส่วนใหญ่มาจาก

[ ] กรมพาณิชย์สัมพันธ์ [ ] กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

[ ] ลูกค้าต่างประเทศ [ ] เดินทางไปดูตลาดด้วยตนเอง

[ ] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

31. ท่านคิดว่าข้อมูลที่ท่านได้รับในปัจจุบันนี้เพียงพอหรือไม่

[ ] เพียงพอ [ ] ไม่เพียงพอ

32. ในกรณี มีข้อมูลการตลาดไม่เพียงพอท่านคิดว่าข้อมูลที่ท่านต้องการและหน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นควรจัดหามาไว้คือ .....

.....

33. ท่านคิดว่าจะเพิ่มประเทศลูกค้าจากที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้หรือไม่

[] คิดจะเพิ่ม [] ไม่คิดจะเพิ่ม

34. ถ้าคิดจะเพิ่ม ประเทศลูกค้าที่ท่านคิดจะขยายเข้าไปคือ .....

35. ดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ที่ลูกค้านิยมสั่งซื้อ/ผลิตส่วนใหญ่มีการออกแบบโดย

[] เลียนแบบดอกไม้/ต้นไม้ตามธรรมชาติในประเทศของลูกค้าเอง

[] เลียนแบบดอกไม้/ต้นไม้ตามธรรมชาติในประเทศอื่น ๆ

[] แบบดอกไม้/ต้นไม้ตามจินตนาการของผู้ผลิตขึ้นมาเอง

[] ลูกค้าออกแบบมาให้

[] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

36. ท่านเคยได้รับคำตำหนิหรือคำบ่นจากลูกค้าบ้างหรือไม่

[] ไม่เคย [] เคย ในด้านใดบ้าง โปรดระบุ .....
.....

37. ท่านคิดว่าแนวโน้มความต้องการของลูกค้าในอนาคตต้องการสินค้าที่

[] คุณภาพดีกว่าคู่แข่งขัน ราคาสูงกว่าคู่แข่งขัน

[] คุณภาพดีกว่าคู่แข่งขัน ราคาปานกลางเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน

[] คุณภาพปานกลางเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน ราคาปานกลางเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน

[] คุณภาพปานกลางเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน ราคาถูกกว่าคู่แข่งขัน

[] คุณภาพต่ำกว่าเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน ราคาถูกกว่าคู่แข่งขัน

38. ท่านเคยมีการดำเนินการทางด้านการส่งเสริมการตลาดไปยังลูกค้าของท่านหรือไม่

[] ไม่เคย เพราะ .....

[] เคย โดยวิธี [] การโฆษณาเช่น ส่งแผ่นปลิวโฆษณา เป็นต้น

[] การให้เครดิตการค้าเป็นพิเศษ

[] การร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ

[] อื่น ๆ โปรดระบุ .....

39. ลูกค้าของกิจการของท่านส่วนใหญ่ดำเนินกิจการอะไร

[ ] กิจการขายปลีก
[ ] กิจการขายส่งดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์เพียงอย่างเดียว
[ ] บริษัทคนกลาง/นายหน้ารับสั่งสินค้า
[ ] ห้างสรรพสินค้า
[ ] อื่น ๆ โปรดระบุ .....
[ ] ไม่ทราบ

40. ท่านมีปัญหาในด้านการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าต่างประเทศหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี ในด้าน .....

41. ลูกค้าที่ท่านติดต่ออยู่ในปัจจุบันส่วนมากเริ่มการติดต่ออย่างไร

[ ] รู้จักเป็นส่วนตัวอยู่ก่อน [ ] ลูกค้าได้รายชื่อของท่านจากหน่วยราชการ
[ ] ท่านไปเสนอขายสินค้าด้วยตนเอง [ ] ลูกค้าได้รายชื่อของท่านมาจากบุคคลอื่น
[ ] รู้จักกันจากงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ
[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

42. ลูกค้าของท่านติดต่อซื้อขายดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์จากประเทศคู่แข่งบ้างหรือไม่

[ ] ซื้อ [ ] ไม่ซื้อ [ ] ไม่ทราบ

43. ในกรณีที่ลูกค้าติดต่อซื้อขายดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์จากประเทศคู่แข่ง สาเหตุเพราะ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

[ ] เคยติดต่ออยู่ก่อน [ ] เป็นดอกไม้/ต้นไม้ประดิษฐ์ต่างชนิดออกไป
[ ] ราคาถูกกว่า [ ] คุณภาพดีกว่า
[ ] เทอมการชำระเงินดีกว่า [ ] ไม่ต้องการให้เกิดการติดต่อที่ผูกขาดกับผู้ส่งสินค้าเพียงผู้เดียว
[ ] อื่น ๆ ระบุ .....

44. ท่านคิดว่าราคาถูกเป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าคุณภาพดีในการส่งออกดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทยใช่หรือไม่

[ ] ใช่ [ ] ไม่ใช่

45. หลังจากขายและส่งสินค้าไปให้ลูกค้าแล้ว ท่านมีการดำเนินการใด ๆ เพื่อตรวจสอบความพอใจหรือไม่พอใจในการติดต่อการค้ากับกิจการของท่านหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี โดยวิธี .....

46. จำนวนลูกค้าของกิจการของท่านในแต่ละปีที่ดำเนินกิจการมีการเพิ่มขึ้นหรือไม่

[ ] มีเพิ่ม [ ] ไม่มีเพิ่ม

47. ถ้ามีลูกค้าเพิ่ม เป็นไปได้โดยวิธีใด

[ ] ไปเสาะหาด้วยตนเอง [ ] ลูกค้าติดต่อมาเอง

[ ] การโฆษณาประชาสัมพันธ์ [ ] อื่น ๆ ระบุ .....

48. ท่านทำการขนส่งสินค้าไปยังประเทศลูกค้าของท่านโดยวิธีใด

[ ] ทางเรือ [ ] ทางเครื่องบิน

[ ] ทางรถไฟ [ ] ทางรถยนต์

49. ท่านมีปัญหาในการขนส่งสินค้าไปยังประเทศลูกค้าหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

50. ท่านมีปัญหาทางด้านเงินทุนหมุนเวียนหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

51. ท่านเคยมีปัญหาในด้านการส่งมอบสินค้าไม่เหมือนกับที่ตกลงกันไว้เดิมหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

52. ท่านมีปัญหาในการติดต่อกับหน่วยงานราชการหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

53. ท่านมีปัญหาในด้านวัตถุดิบบ้างหรือไม่

[ ] ไม่มี [ ] มี คือ .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

54. นอกจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว กิจการของท่านยังมีปัญหา, อุปสรรคและความล่าช้าอื่นใดที่ท่านคิดว่าควรได้รับการปรับปรุงและช่วยเหลือเพื่อให้การส่งออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีกหรือไม่

จากหน่วยงานราชการ .....
.....
.....

จากหน่วยงานเอกชน .....
.....
.....

อื่น ๆ .....
.....
.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

มาตรา 19 ทวิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรา 19 ทวิ มีข้อความว่า

"มาตรา 19 ทวิ ของที่ส่งออกไปยังเมืองต่างประเทศหรือส่งไปเป็นของใช้สิ้นเปลืองในเรือเดินทางไปเมืองต่างประเทศ ถ้าพิสูจน์เป็นที่พอใจของอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายว่าได้ผลิต หรือผสม หรือประกอบ หรือบรรจุ ด้วยของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้คืนเงินอากรขาเข้าสำหรับของดังกล่าวที่ได้เรียกเก็บไว้แล้วให้แก่ผู้นำของเข้า ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) ของที่นำเข้ามานั้นมิใช่ของที่กฎกระทรวงระบุห้ามคืนอากร

(ข) ปริมาณของที่นำเข้าซึ่งใช้ในการผลิต หรือผสม หรือประกอบ หรือบรรจุเป็นของที่ส่งออก ให้ถือตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีเห็นชอบหรือประกาศกำหนด

(ค) ของนั้นได้ส่งออกไปทางท่า หรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอากรขาเข้า

(ง) ของนั้นได้ส่งออกไปภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่นำของซึ่งใช้ในการผลิต หรือผสม หรือประกอบเป็นของที่ส่งออก หรือใช้บรรจุของที่ส่งออก เข้ามาในราชอาณาจักร และ

(จ) ต้องขอคืนเงินอากรภายในหกเดือนนับแต่วันที่ส่งของนั้นออกไป แต่อธิบดีจะขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการพิสูจน์ของ การส่งออกไป การจัดทำและยื่นเอกสารต่างๆ การคำนวณเงินอากรที่พึงคืนให้ และวิธีการอื่นๆ เกี่ยวกับการขอคืนเงินอากรนี้"

1. หลักการ คือ ส่วนหรือของที่ผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุ แล้วส่งออกนั้นไม่ได้บริโภคในประเทศ จึงควรพ้นจากภาระภาษีขาเข้าโดยวิธีคืนให้ เหตุผลประการที่สองซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของบทบัญญัตินี้คือ เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก ซึ่งอาจใช้วัตถุดิบหรือส่วนประกอบ หรือส่วนผสมบางอย่างจากต่างประเทศและใช้ฝีมือเทคโนโลยี และแรงงานภายในประเทศอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญในอุตสาหกรรมนั้นๆ

2. จำนวนค่าภาษีที่คืนให้ ตามมาตรา 19 ทวิ ไม่มีข้อจำกัดอัตราส่วนของเงินค่าอากรที่คืนให้ แต่ใช้ข้อความว่า "ให้คืนเงินอากรขาเข้าสำหรับของดังกล่าวที่ได้เรียกเก็บไว้แล้วให้แก่ผู้นำของเข้า" ดังนั้น จึงหมายความว่า ต้องคืนให้จนเต็มจำนวนการให้คืนจนหมดสิ้นเช่นนี้ เป็นไปตามเจตนารมย์ที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกดังกล่าวข้างต้นให้เต็มที่ โดยมุ่งต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอันเป็นหลักการให้เกิดบทบัญญัตินี้ขึ้น

3. เงื่อนไข มาตรา 19 ทวิ กำหนดเงื่อนไขบางข้อ ดังนี้

(ก) ของที่นำเข้ามานั้นมิใช่ของที่กฎกระทรวงระบุห้ามคืนเงินอากร หมายความว่า กระทรวงการคลังอาจออกกฎกระทรวงระบุชนิดของที่ห้ามคืนเงินอากรได้ เงื่อนไขข้อนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้สามารถคุ้มครองป้องกันการผลิตในประเทศได้ กล่าวคือ ถ้าสิ่งที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำเข้ามาใช้ในการผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุนั้น เป็นของที่ผลิตได้เพียงพอในประเทศและรัฐบาลเห็นสมควร ก็จะสามารถส่งเสริมให้ใช้ของที่ผลิตในประเทศได้นั้น โดยกีดกันการนำมาจาก

ต่างประเทศด้วยการห้ามคืนค่าอากรให้แก่ของชนิดเดียวกันนั้นที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำมาจากต่างประเทศ เมื่อห้ามคืนเงินอากรเช่นนี้แล้ว ต้นทุนของวัตถุดิบ หรือส่วนผสม หรือส่วนประกอบจากต่างประเทศก็จะสูงขึ้น เป็นโอกาสดีที่จะหันเหผู้ใช้ให้เปลี่ยนมาใช้ของในประเทศแทน

(ข) การหาปริมาณของที่ใช้ไปในการผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุเป็นของที่ส่งออก เป็นเรื่องสำคัญในการคืนเงินอากรมิให้รั่วไหล หรือเป็นช่องทางหลีกเลี่ยงค่าภาษี เพราะของที่นำเข้ามาและใช้ไปในการผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุแล้ว ส่วนมากย่อมเปลี่ยนสภาพหรือรูปลักษณะไป มองไม่เห็นโดยชัดแจ้ง ผู้ส่งออกอาจแจ้งปริมาณของของที่ผสมหรือประกอบอยู่ในของที่ส่งออกเกินกว่าความจริง โดยให้ส่วนผสมหรือส่วนประกอบที่เป็นของในประเทศต่ำกว่าความจริง เพื่อแอบแฝงใช้ส่วนที่ความจริงมิได้ใช้ในการผลิตหาประโยชน์โดยทุจริตโดยมิได้ส่งออก ดังนั้น จะต้องมีหลักเกณฑ์หรือสูตรในการหาปริมาณตามที่อธิบดีเห็นชอบหรือประกาศกำหนด

(ค) ต้องส่งออกไปทางท่าเรือหรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอากรขาเข้า มีเหตุผลเกี่ยวกับความรัดกุมในการป้องกันการรั่วไหลของค่าภาษีอากร และเพื่อให้การส่งออกเป็นพิธีการที่สมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมาย เช่นเดียวกับกรณี มาตรา 19 นอกจากนี้ ยังจำเป็นที่จะสะดวกแก่การส่งและพิสูจน์ตัวอย่างของสำเร็จรูปที่ส่งออกด้วยว่าได้ผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุตามสูตรและกรรมวิธีที่อธิบดีอนุมัติ

(ง) เงื่อนไขบังคับว่าต้องใช้ผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุ และส่งออกภายในหนึ่งปี นอกจากจะมีเหตุผลในการตรวจสอบและพิสูจน์ ทำนองเดียวกับเงื่อนไขอย่างเดียวกันในมาตรา 19 แล้ว ยังเป็นทางที่จะป้องกันมิให้ผู้นำเข้าประวิงหรือหลีกเลี่ยงการชำระอากรโดยการอ้างว่าจะนำไปผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุ เพื่อส่งออกด้วย เพราะการนำเข้ากรณีนี้อาจใช้ธนาคารค้ำประกันแทนได้ ทำให้ไม่ต้องชำระค่าภาษีเมื่อนำของไปจากอารักขาของศุลกากร

สำหรับเงื่อนไขข้อ (จ) นั้น เป็นทำนองเดียวกับเงื่อนไขข้อ (ง) ในมาตรา 19 ความแตกต่างอยู่ที่มาตรา 19 ทวิ ให้อำนาจอธิบดีขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นผ่อนปรนในเรื่องเวลาแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพราะการขอคืนเงินอากรที่ใช้ในการผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุนั้น ไม่อาจคิดง่ายๆ ตรงๆ แต่จะต้องคำนวณตามสูตรตามปริมาณการส่งออกและการนำเข้า ต้องคิดบัญชียุ่งยากบ้าง การหาตัวเลขแน่นอนจึงกระทำมิได้รวดเร็วนัก หากไม่มีช่องทางให้อธิบดีมีอำนาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควรแล้ว ระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็อาจบีบรัดให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความเดือดร้อนเสียผลประโยชน์ที่กฎหมายมีเจตนารมย์ให้

ประวัติผู้เขียน

นายธรรมนูญ โรจนดำเกิงโชค เกิดเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2502 ได้รับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต จากคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2526

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย